

CDA

GOED VOOR ELKAAR

VERKIEZINGSPROGRAMMA

2026-2030

CDA BERG EN DAL

Berg en Dal

INHOUDSOPGAVE

GOED VOOR ELKAAR	2
1 THUIS IN BERG EN DAL	4
Wonen	4
Verenigingsleven	7
Leefbaarheid & Openbare Ruimte	8
2. DE KRACHT VAN ONTMOETING	11
Een sterke lokale economie	11
Mobiliteit en infrastructuur	13
Energie en duurzaamheid	16
Cultuurlandschap	17
3. VOOR ELKAAR	18
Zorg	18
Jeugd	20
Veiligheid	21
4. FINANCIËN	23

Goed voor elkaar

Het CDA Berg en Dal staat midden in de samenleving. Wij komen op voor alle mensen die elke dag het goede willen doen. Dagelijks bouwen wij samen met inwoners aan de mooie gemeente waarin wij mogen wonen. In onze gemeente zijn mensen onderdeel van een sterke gemeenschap waar iedereen telt, een gemeente waar kinderen veilig opgroeien, waar jongeren een eigen plek vinden om aan hun toekomst te bouwen en waar ouderen goede zorg krijgen.

Ons verhaal

Als CDA geloven we in de kracht van de lokale samenleving. Waar mensen elkaar ontmoeten, zoals in ons sterk ontwikkelde verenigingsleven, in onze actieve dorpshuizen of op de talloze evenementen die in onze gemeente worden georganiseerd. Waar respect, waarden en normen niet ouderwets zijn, maar houvast bieden in een snel veranderende wereld. Waar het algemeen belang boven het eigenbelang gaat. Waar mensen verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving, omzien naar elkaar en voor elkaar willen zorgen. Waar we ons inspannen om onze gemeente beter door te geven aan onze kinderen en kleinkinderen. Dat kan de gemeente niet alleen; samen kunnen we meer. Dat is ook onze visie op de rol van de gemeente: niet alles zelf willen oppakken, maar de lokale samenleving faciliteren en versterken, zodat inwoners zelf zoveel mogelijk vorm en inhoud aan hun leven en leefomgeving kunnen geven.

Een politiek van samenwerken

Vanuit die gedachte pakken wij onze verantwoordelijkheid graag op. Wij zijn ervan overtuigd dat er een politiek van samenwerken nodig is. Polariseren en het op de spits drijven van verschillen levert doorgaans maar weinig op voor inwoners. We zijn kritisch waar nodig, maar altijd constructief. Het CDA Berg en Dal is een lokale partij, maar heeft korte lijnen met Arnhem (provincie), Den Haag (Tweede Kamer) zowel als Brussel (Europees parlement). Dat zien we als een belangrijke meerwaarde ten opzichte van puur lokaal georganiseerde partijen. Al meer dan 45 jaar levert het CDA een bijdrage aan het bestuur in de gemeente Berg en Dal en de voormalige gemeenten Groesbeek, Ubbergen en Millingen aan de Rijn en dat zullen we ook de komende raadsperiode weer doen, het liefst in de rol van collegepartij omdat we dan meer van onze plannen kunnen realiseren.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

Onze CDA-plannen

Voor u liggen onze plannen voor de periode 2026-2030. Dit programma is mede tot stand gekomen met input vanuit de Tafels van Tien, een avond waarop deelnemers vanuit veel geledingen uit onze gemeente hun standpunten en ideeën met ons deelden. Om u te laten zien hoe wij willen bouwen aan de toekomst van onze gemeente en waar we daarbij de focus leggen. We willen bouwen - ook letterlijk, gezien de grote woningbehoefte - aan een gemeenschap waar mensen tot hun recht komen en het goed en veilig leven is. Het is een verhaal vol bouwstenen, ideeën maar vooral realistische voorstellen.

Bouwen aan de toekomst doen we met en voor elkaar

Uw steun als inwoner van Berg en Dal is onmisbaar om ons verhaal voor een toekomstbestendig Berg en Dal vorm te geven. Wij nodigen u van harte uit om met ons te bouwen aan de toekomst. Want een sterke gemeenschap begint bij u, bij jou.

Mogen wij daarom op 18 maart op uw stem, op jouw stem rekenen?

Martien Nillesen
Lijsttrekker CDA Berg en Dal

1 Thuis in Berg en Dal

Wonen

Onze gemeente is een fijne plek om te wonen, werken en vrije tijd door te brengen. Om leefbare gemeenschappen te behouden zet het CDA Berg en Dal zich maximaal in. Bewoners kunnen in onze gemeente blijven wonen, in hun eigen of in een passende woning, er blijven voldoende voorzieningen in elke kern en er wordt naar de inwoners geluisterd.

Wij willen inzetten op voldoende en betaalbare woningen, zodat iedereen, van starters tot senioren, een passende woning kan vinden. Het CDA zet zich in om zowel de stem van buurtbewoners en degenen die een woning zoeken te verkondigen.

Daarom wil het CDA:

- **Meer bouwen in elk dorp, met name betaalbare starterswoningen**
Starters en jonge gezinnen moeten in onze gemeente kunnen blijven wonen. In elke kern moet woningbouw mogelijk zijn, ook om de kernen levensvatbaar te houden. Voor starters maken we koop mogelijk door middel van doorzetten en indexeren van de starterslening, ook wij willen in elk dorp, voor zover mogelijk, er een straatje bij om leefbaarheid, verenigingen en voorzieningen in stand te houden. Daarnaast willen we dat er duidelijke afspraken gemaakt worden met projectontwikkelaars om woningen conform het bouwbesluit voor de daadwerkelijk afgesproken prijs op te leveren. In de komende 5 jaar realiseren ontwikkelen we 500 nieuwe starterswoningen en 500 seniorenwoningen.
- **Bouwtrajecten versnellen**
Door alle woningbouwprojecten met meer dan 12 woningen aan te wijzen als projecten met een zwaarwegend maatschappelijk belang, is het mogelijk om de procedures met 1 jaar te versnellen. Ook willen we meer tijdelijke woningen realiseren om te kunnen voldoen aan de grote woningbehoefte in de verschillende dorpen van onze gemeenten.
- **Een gezonde mix van koop, vrije huur en sociale huur**
Woningbouw moet bijdragen aan een evenwichtige samenstelling en sterke buurten. Bij de afstoting van sociale huurwoningen, krijgen inwoners van onze gemeente als eerste de kans om deze te kopen. Bij nieuwbouw doen we dit door ons te houden aan de regionale woningbouwafspraken. Daarnaast willen bij nieuwbouwprojecten, dat niet de huidige 10% maar, maar liefst 50% van het “betaalbare segment” koopwoningen dient te zijn.

Terug naar inhoudsopgave

- **Meer ruimte voor inbreiding en eigen initiatief**
We bouwen zoveel mogelijk binnen de bestaande kernen om het buitengebied open te houden. Herontwikkel-locaties spelen daarbij een belangrijke rol, maar we willen ook meer ruimte bieden aan kleinschalige particuliere woningbouw zoals het bouwen op eigen erf van een mantelzorgwoning en/of woningsplitsing, zowel in de kernen als waar mogelijk in het buitengebied.
- **Ruime, levensloopbestendige woningen**
Bij nieuwbouw willen wij passende levensloopbestendige seniorenwoningen. Door aan te sluiten op de behoefte per kern voldoen we aan de wooneisen van nu. Dit zorgt voor extra doorstroming op de woningmarkt en daardoor woonruimte voor jonge mensen die een gezin willen starten.
- **Herbestemmen van leegstaande (agrarische of andere bedrijfs-) panden**
Met maatwerk willen we leegstaande gebouwen benutten voor wonen, werken of zorg waarmee we gelijktijdig ook ondermijning in het buitengebied kunnen voorkomen.
- **Actief grondbeleid en toekomstvisie**
De gemeente moet meer regie in handen nemen om kwaliteit, betaalbaarheid en toewijzing van woningen beter te kunnen sturen. Daarnaast hanteren we een langetermijnvisie voor wonen, zodat we weten wat er in de toekomst nodig is en hoe we hier als gemeente ook met gerichte grondaankopen op kunnen inspelen.

Aanvullend wil het CDA voor onze kernen:

- **In Beek, Berg en Dal en Ubbergen actief meewerken aan inbreidingsvoorstellen**
In deze kernen is de beschikbare ruimte beperkt, maar is de woningbehoefte groot. Daarom wil het CDA alle realistische inbreidingsinitiatieven serieus en voortvarend beoordelen en waar mogelijk actief meewerken aan de realisatie hiervan.
- **In Ooij en Leuth overgaan tot snelle ontwikkeling**
Omdat de vraag groter is dan het aanbod en uitbreiding in Beek, Ubbergen en Berg en Dal nauwelijks mogelijk is, worden er extra woningen gerealiseerd in Ooij en Leuth. De plannen daarvoor zijn grotendeels al goedgekeurd, en nu is het aan de gemeente om ontwikkelaars ertoe te bewegen om tot daadwerkelijke realisatie over te gaan. Met name op het Reomie-terrein zullen flink veel extra woningen komen. Ook zien we nog mogelijkheden voor het Scholten-terrein aan de Emmastraat voor de inwoners van Ooij en ter plaatse van de voormalige voetbalvelden in Leuth voor woningen en een evenementenlocatie, natuurlijk in goed overleg met de dorpsraad.

Terug naar inhoudsopgave

- **In Erlecom, Kekerdorp, Heilig Landstichting krijgen we het ook voor elkaar**
Voor het CDA Berg en Dal is het belangrijk om ook in onze kleine kernen woningen te blijven ontwikkelen voor de levensvatbaarheid van de kernen. Daarbij brengt de gemeente geschikte inbreidingslocaties in beeld.
- **In Millingen, snelheid maken met de woningbouwplannen van Millingen-West**
Millingen heeft dringend behoefte aan nieuwe woningen. De planontwikkeling moet met prioriteit worden opgepakt met inachtneming van participatie, want medewerking en draagvlak zijn belangrijk om nieuwbouwplannen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren.
- **In Groesbeek bouwen we door**
In Groesbeek worden diverse kleinere locaties herontwikkeld (o.a. Burg. Ottenhoffstraat, Chopinstraat, Kloosterstraat, Nijverheidsweg, Spoorlaan). Daarnaast willen we voormalige Pluyn-locaties zoals Zevenheuvelenweg/Molenweg en Muntberg versneld herontwikkelen. Op de plek van het voormalige tuincentrum Groen Groesbeek wordt een volledig nieuwe wijk ontwikkeld met ruimte voor starters op de woningmarkt, terwijl op De Horst de nieuwe wijk De Heikant verder kan worden uitgebreid en in Breedeweg met nieuwe wijk in de buurt van de Antoniushof een extra straatje wordt toegevoegd. Voor de toekomst van Groesbeek worden de Lubertse Akkers echter de belangrijkste nieuwe woningbouwlocatie. Deze grote uitbreidingslocatie biedt de mogelijkheid om zowel kwantitatief als kwalitatief woningen toe te voegen. We willen hierbij te zijner tijd wel een alternatieve ontsluiting vanaf de Wylerbaan realiseren. De verdere ontsluiting van de wijk vraagt nadrukkelijk aandacht.
- **Dekkerswald, een nieuwe woonkern**
Op Dekkerswald, ooit gesticht als sanatorium, trekt zorggroep ZZG zich terug en wordt het terrein, waar nog zorgvoorzieningen aanwezig blijven, de komende jaren getransformeerd tot een nieuwe woonkern met honderden nieuwe woningen. Hier wordt gestart met het zorgzame-buurt concept, waarbij inwoners naar elkaar omzien en elkaar helpen. Prachtig gelegen in de natuur en dichtbij de stedelijke voorzieningen van Nijmegen gaat Dekkerswald zich ontwikkelen tot een fijne woonomgeving.

Al deze ambities vragen van de gemeente om regelgeving en procedures te verbeteren en waar mogelijk te versnellen, ook vraagt dit van de Omgevingsdienst een klantgerichte en dienstbare houding.

Verenigingsleven

De verenigingen en vrijwilligerswerk zijn de ruggengraat van de samenleving. Het CDA Berg en Dal is trots op iedereen die hiermee kleur geeft aan de samenleving. Daarom zetten wij ons actief in om het harde werk van de verenigingen en vrijwilligers te steunen, juist omdat we zien dat steeds meer verenigingen en/of vrijwilligersorganisaties worstelen met het in stand houden van hun activiteiten.

Daarom wil het CDA:

- **Actieve ondersteuning van evenementen**
Evenementen zorgen voor ontmoeting, saamhorigheid en levendigheid in onze dorpen. Het CDA wil dat de gemeente actief meewerkt aan evenementen en organisatoren ondersteunt bij vergunningverlening en uitvoering. Waar nodig, verminderen we de regeldruk voor het opzetten van kermissen en festiviteiten en faciliteren de vrijwilligers van de evenementenorganisaties. Het zelforganiserend vermogen in de samenleving is een groot goed en stimuleren we door in overleg met verenigingen opleidingen en cursussen te faciliteren. De verenigingsondersteuners voor cultuur en sport spelen hierin een belangrijke rol. De brugfunctie van de gemeente tussen verenigingen onderling en andere instanties willen we versterken, bijvoorbeeld door de vorming van een verenigingsfonds.
- **Ruimte voor initiatief vanuit de samenleving**
We stimuleren en faciliteren vrijwilligerswerk, beheer van openbare faciliteiten, nieuwe verenigingen of initiatieven vanuit de gemeenschap worden actief gestimuleerd om gerealiseerd te worden. Ook stimuleren we muziekonderwijs via de muziekgezelschappen zoals fanfares.
- **Rekenkameronderzoek in dienst van het verenigingsleven**
De rekenkamer van gemeente Berg en Dal doet jaarlijks onderzoek voor ons, wij willen dat zij hun tijd besteden aan het in beeld brengen hoe de gemeente meer kan betekenen voor het verenigingsleven in onze hele gemeente. Wat zijn de bedreigingen en waar liggen kansen? Een dergelijk onderzoek geeft inzicht in knelpunten, kansen en effectiviteit van het gemeentelijke beleid. De uitkomsten gebruiken we voor een toekomstgericht verenigingsbeleid.
- **Multifunctioneel cultureel centrum Millingen aan de Rijn**
We ondersteunen de samenkomst van verschillende soorten verenigingen in één accommodatie. Dit bevordert de gemeenschapszin, efficiënt ruimtegebruik en ontmoeting.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

- **Een waardevol zwembad terug in Groesbeek**
Onze gemeente heeft een zwembad nodig. Wij willen zo snel mogelijk een zwembad in Groesbeek terug om plek te bieden aan onze zwemvereniging, kinderen die leren zwemmen en recreanten. Bewegen en ontmoeten is voor ons prioriteit.
- **Padel, hoe kan het wel?!**
Er is een grote behoefte aan padelbanen in onze gemeente, wij willen dat de gemeente zich meer inspant om deze en andere nieuwe vormen van beweging mogelijk te maken. Verenigingen die dit willen ontwikkelen, kunnen rekenen op hulp van de gemeente en financiële ondersteuning uit het verenigingsfonds.

Leefbaarheid & Openbare Ruimte

Leefbaarheid gaat over prettig wonen in veilige, schone en sociale dorpen. Het CDA gelooft in sterke gemeenschappen waarin mensen elkaar kennen en elkaar kunnen ontmoeten. Waar kinderen buiten kunnen spelen en waar we tot rust kunnen komen. De gemeente moet daarbij vooral ondersteunen en faciliteren, en niet alles zelf willen doen. De openbare ruimte in onze gemeente vormt het hart van onze dorpen, wijken en straten. Een aantrekkelijke, veilige, schone en juist ingerichte openbare ruimte is een voorwaarde voor een samenleving die er voor elkaar kan zijn.

Daarom wil het CDA:

- **Sterke kernen met voorzieningen dichtbij.**
Leefbaarheid begint bij onze dorpen waar basisvoorzieningen aanwezig zijn en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Nieuwe woningen vragen ook om (extra) voorzieningen. Bij nieuwbouw zorgen we voor openbare plekken die zo ingericht zijn dat zij zich kunnen aanpassen aan activiteiten in de buurt, zoals spelen, buurtactiviteiten of sport. Ook zorgen we voor verkeersveiligheid, goede parkeervoorzieningen, ontsluiting en verbindingen. Juist door te investeren in het 'publiek kapitaal' versterken we de leefbaarheid in wijken en dorpen.
- **Meer groen en minder verharding in dorpen en wijken.**
Vergroening draagt bij aan gezondheid, ontmoeting en het tegengaan van wateroverlast en hittestress. Binnen de bebouwde kom dient er voor elke boom die gekapt moet worden minimaal een nieuwe geplant te worden. Inwoners willen we actief betrekken bij het vergroenen en/of beheren van hun eigen leefomgeving. We verminderen de hoeveelheid parkeerplekken in wijken alleen als de parkeerbalans daar ruimte toe biedt. In een landelijke gemeente van onze omvang en met beperkte busdiensten zijn nu eenmaal veel van onze inwoners aangewezen op de auto.

Terug naar inhoudsopgave

- **Aanpak van wateroverlast in alle kernen**
De integrale aanpak zoals toegepast in onder andere Breedeweg heeft laten zien dat maatregelen werken. Deze aanpak willen we voortzetten, samen met inwoners en met ruimte voor lokale oplossingen.
- **Een schone en nette openbare ruimte**
Rommel trekt rommel aan. Het CDA wil dat meldingen sneller worden opgepakt en dat structurele overlastplekken extra aandacht krijgen. Op plekken met veel overlast door afval plaatsen we camera's om daders af te schrikken en op te sporen. We willen meer afvalbakken in de woonwijken, zodat zwerfafval of poep van huisdieren niet op straat belandt.
- **Veilige en goed verlichte straten en fietspaden**
Goede openbare verlichting vergroot het veiligheidsgevoel en de verkeersveiligheid, ook in het buitengebied en op aanrijroutes naar evenementen.
- **Ruimte voor ontmoeten en samenleven**
Pleinen, speelplekken, dorpshuizen en parken moeten uitnodigen tot ontmoeting. Bij (her)inrichting van de openbare ruimte willen we inwoners en gebruikers actief betrekken.
- **Minder regeldruk voor verenigingen en organisatoren**
Vrijwilligers moeten niet vastlopen in ingewikkelde procedures. Het CDA wil regels vereenvoudigen, aanvragen versnellen en niet uitgaan van hoe het moet, maar hoe het kan. De verenigingsondersteuners sport en cultuur spelen hier een belangrijke rol in.
- **Oog voor lokale tradities, waaronder carnaval**
Carnaval is belangrijk cultureel erfgoed binnen onze gemeente. Door het stoppen van agrariërs verdwijnen bouwlocaties voor carnavalswagens. Het CDA wil daarom meer locaties voor het bouwen van carnavalswagens: in Groesbeek, het dorp Berg en Dal en in de polder, zodat deze traditie toekomstbestendig blijft. Wagenbouwers kunnen bovendien gebruik maken van een door de gemeente georganiseerde collectieve aansprakelijkheidsverzekering voor optochten.
- **Een veilig straatbeeld**
We willen dat er voldoende openbare en duurzame (LED) straatverlichting en verlichte fietspaden in het buitengebied zijn vanwege de sociale veiligheid. We willen alle voetgangersoversteekplaatsen veilig en goed zichtbaar ingericht hebben. Ook wil het CDA een brandweerlocatie en uitvalsbasis ambulance centraler in de polder, zodat er kortere aanrijtijden ontstaan. Voor fysieke veiligheid dienen gevaren zoals losliggende stoeptegels of andere gevaren zo snel mogelijk hersteld te worden na constatering.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

Bij de herinrichting van onze wijken houden we rekening met een goede toegankelijkheid voor mensen met een fysieke beperking.

2. De kracht van ontmoeting

Een sterke lokale economie

Het CDA wil de lokale economie en werkgelegenheid laten floreren. Wij zijn trots op onze lokale ondernemers. Bedrijven moeten de ruimte krijgen om te kunnen ondernemen. Een goed vestigingsklimaat voor (startende) ondernemers is daarvoor een randvoorwaarde. Dat komt ook de lokale werkgelegenheid ten goede. Voor zover mogelijk willen wij belemmeringen wegnemen en regels vereenvoudigen. Het CDA staat zij aan zij met het lokale bedrijfsleven. Werk moet lonen en voor iedereen beschikbaar zijn. Van inwoners die geen werk hebben maar wel kunnen werken, vragen we zich maatschappelijk nuttig te maken.

Agrariërs in onze gemeente hebben de laatste 6 jaar weinig perspectief gehad door de stikstofcrisis om hun bedrijven verder te ontwikkelen. Gelukkig zien we geen leegloop van ons platteland. Ook hebben veel bedrijven een nevenactiviteit om hun bedrijf levensvatbaar te houden. We willen als CDA deze activiteiten graag ondersteunen door meer ruimte te bieden aan ondernemers die door willen. Groter bouwblok om verduurzaming mogelijk te maken. Makkelijker nevenactiviteiten mogelijk maken, zonder hinder van omliggende bedrijven. Meer mogelijkheden dan woningbouw bij voormalige agrarische bebouwing. We houden ons buitengebied leefbaar zonder ondermijning. We willen geen bovenwettelijke beperkingen ten aanzien van spuitvrijezones.

Daarom wil het CDA:

- **Aantrekkelijke dorpscentra, voor zowel bezoekers als winkeliers**
Levendige dorpskernen zijn belangrijk voor de economie, werkgelegenheid, ontmoeting en leefbaarheid. Het CDA kiest voor centra die prettig zijn voor bezoekers en daarmee ook voor winkeliers en horeca.
- **Ruimte voor startende ondernemers**
In onze gemeente willen we op drie locaties werkplekken bieden aan startende ondernemers: In Den Ienloop in Millingen, het Kulturhus in Beek en in de Mallemolen in Groesbeek. We bevorderen en stimuleren ondernemerschap. We maken gebruik van regionale initiatieven zoals Startup Nijmegen.

Terug naar inhoudsopgave

- **Het toerisme stimuleren**
Toerisme is de belangrijkste bron van werkgelegenheid in onze gemeente. Van toeristen mag een bijdrage gevraagd worden voor onze voorzieningen in de vorm van toeristenbelasting. Maar de hoogte hiervan mag toeristen niet afschrikken. Een belangrijk deel van de toeristenbelasting moet ten goede komen aan het toeristische aanbod van onze gemeente.
- **Versterken en revitaliseren van het toeristische aanbod**
Het project Vitale Vakantieparken biedt handvatten om enerzijds bestaande vakantieparken te revitaliseren en anderzijds om oneigenlijk gebruik tegen te gaan. De gemeente maakt hierbij gebruik van de expertise van de provincie die bij vakantieparken elders in de provincie succesvol is gebleken.
Horeca in het buitengebied willen we gedoseerd toestaan, met aandacht voor de balans tussen paracommercie en de reguliere horeca. Agrariërs die een boerencamping of boerderijwinkel willen beginnen moeten daarvoor toestemming krijgen.
- **Realisatie van een duurzaam vakantiepark Biesterveld**
We willen rondom de voormalige zandwinningsplas Biesterveld, samen met de initiatiefnemer, een duurzaam vakantiepark realiseren om het aanbod van hoogwaardige overnachtingsmogelijkheden in de gemeente uit te breiden. Uit onderzoek blijkt dat met name in dit segment voor de gemeente Berg en Dal mogelijkheden liggen. We willen daarom ook meer mogelijkheden voor het thema 'bijzonder slapen' als het gaat om het realiseren van overnachtingsmogelijkheden.
- **Samenwerken met onze lokale ondernemers**
We stimuleren samenwerkingsverbanden van ondernemers zoals de BIZ. Daarnaast willen we een toegankelijk ondernemersloket, waar ondernemers snel en duidelijk geholpen worden door de gemeente met vragen over bijvoorbeeld vergunningen.
- **Behoud en versterken van het museumlandschap**
In de gemeente Berg en Dal zijn van oudsher drie grote musea gevestigd die veel toeristen trekken. Het gaat om Orientalis, het Vrijheidsmuseum en het Afrikamuseum. Dit zogeheten museumlandschap staat onder druk, waarbij het Afrikamuseum al gesloten is. De gemeente moet met de betrokken musea in gesprek over hoe het museumaanbod behouden en waar mogelijk versterkt kan worden. Het CDA denkt onder meer aan een oplossing voor de (hoge) onroerende zaakbelasting voor de musea.

Mobiliteit en infrastructuur

Mobiliteit en infrastructuur zijn essentieel voor een goed functionerende samenleving en economie. Het CDA pleit voor veilig, toegankelijk en duurzaam vervoer voor alle inwoners. Fiets- en wandelpaden, de bus door onze kernen en veilige wegen zijn belangrijk voor zowel de bereikbaarheid als de duurzaamheid van onze gemeente. Wij willen dat onze gemeente inzet op duurzame mobiliteitsoplossingen, zoals elektrisch vervoer in brede zin, zodat we de druk op het milieu kunnen verminderen en tegelijkertijd de bereikbaarheid verbeteren.

Daarom wil het CDA:

- **Bereikbaarheid als basisrecht**
Bereikbaarheid is een basisrecht. Het CDA zet in op goede en betaalbare busverbindingen naar Nijmegen en tussen alle kernen, zodat het openbaar vervoer een reëel alternatief voor de auto is. Daarnaast dienen nieuwe woonwijken vanaf het begin goed ontsloten te worden voor auto, fiets, wandelaar en busvervoer. We willen voldoende parkeerruimte behouden en inwoners niet frustreren; de parkeerbalans moet overal in orde zijn en we hanteren daarvoor normen voor landelijk gelegen gemeenten.
- **Fietsen stimuleren en de veiligheid verbeteren**
Diverse vormen van fietsen en andere vervoersmiddelen nemen toe, bewegen bevordert de gezondheid en dat moedigt het CDA van harte aan! Op sommige plekken vraagt dit ook om veiligere situaties en het voorkomen van overlast. Het CDA wil hier meer aandacht voor, onder andere door betere inrichting en handhaving waar nodig. Dat doen we door te investeren in goede en brede fietspaden, veilige schoolroutes en slimme verlichting langs fietspaden, ook in het buitengebied.
- **Gezinsvriendelijke woonwijken**
Woonwijken maken we gezinsvriendelijker. We rijden 30 kilometer per uur waar dat kan. Straten worden zodanig ingericht dat de snelheid op natuurlijke wijze geremd wordt. Daarbij blijft ruimte voor 50 kilometer per uur wegen binnen de bebouwde kom om de doorstroming te stimuleren en sluiproutes via woonwijken te voorkomen.
- **Inwoners betrekken bij verkeersveiligheid in hun wijk.**
Bewoners kennen hun buurt het best. Daarom betrekken we bewoners bij plannen voor verkeersveiligheid, zoals schoolstraten, dubbelgebruik van pleinen en andere maatregelen.
- **Voldoende parkeerplaatsen bij nieuwbouw en in dorpscentra**
Een deel van onze inwoners is afhankelijk van de auto voor werk en zorg. Het aantal auto's neemt ook niet af, zeker niet als er fors meer nieuwe woningen gebouwd worden. Wel zijn auto's steeds vaker (deels) elektrisch. Parkeerplaatsen blijven daarom noodzakelijk. Het inruilen

Terug naar inhoudsopgave

van parkeerruimte voor nieuwbouw of groen gebeurt wat het CDA betreft alleen met draagvlak in de buurt. We verzetten ons tegen het structureel te weinig realiseren van parkeerplaatsen bij nieuwbouwplannen.

- **Voldoende aandacht kwetsbare weggebruikers**
We zorgen voor inclusiviteit bij de herinrichting van de wegen voor kwetsbare weggebruikers zoals rolstoel- of rollatorgebruikers, voetgangers en fietsers.
- **Meer verbinding door verbinding**
We gaan onze netwerken en samenwerkingen met de provincie en andere subsidieverstrekken benutten om onze bereikbaarheid te verbeteren, het CDA heeft een goed ontwikkeld regionaal netwerk om dit te bewerkstelligen.

Aanvullend wil het CDA Berg en Dal locatiespecifiek:

- **In Leuth, extra inzet op verkeersveiligheid en ontsluiting**
Het CDA wil dat de Steenheuvelsestraat (provinciale weg) in Leuth wordt overgedragen aan de gemeente en dat de provincie het mogelijk maakt dat er een nieuwe ontsluitingsweg rondom Leuth komt. Hiermee wordt het veiliger in Leuth en Millingen blijft goed bereikbaar voor de hulpdiensten. Voorwaarde voor een 30 km/u zone door het centrum van Leuth is enerzijds een nieuwe ontsluitingsweg, anderzijds een centrale brandweer- en ambulancepost in de polder.
- **Geen sluipverkeer door Breedeweg**
We zetten ons in om te voorkomen dat de Breedeweg een vervangende route wordt om naar Nijmegen te reizen vanuit dorpen ten zuiden van onze gemeente. Dit doen we door via regionale samenwerking het wegennetwerk naar en rondom onze gemeente op peil te houden.
- **Behoud van 80 km/u wegen**
Wegen als de Nijmeegsebaan, Zevenheuvelenweg, Wylerbaan maar ook de Heerbaan/Botsestraat buiten de bebouwde kom vervullen een belangrijke ontsluitingsfunctie voor onze dorpen. Het CDA is tegen een verlaging naar 60 km/u op deze wegen.
- **Betere doorstroming op de N325**
Het verkeer op de N325 staat te vaak vast, met name op het stuk vanaf de Notre Dame richting de Waalbrug. Samen met provincie en regio moeten structurele oplossingen worden gezocht voor deze hoogst onwenselijke situatie.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

- **Veilige fietsoversteek Ubbergseweg / N325**
Deze oversteek wordt intensief gebruikt door scholieren. Samen met onze provinciale CDA-fractie hebben wij ervoor gezorgd dat deze oversteek dit jaar nog aangepakt wordt. We zetten deze uitstekende samenwerking voort.
- **Verbeteren van de ontsluiting richting Duitsland**
In samenwerking met de provincie en Duitse overheden wil het CDA inzetten op een betere aansluiting op het Duitse wegennetwerk, waarbij ook de grensovergang Wyler nadrukkelijk wordt meegenomen. Verkeer naar en van Duitsland willen we zoveel mogelijk spreiden over de verschillende grensovergangen. Daarvoor is het nodig dat de abnormaal hoge drempels op de Cranenburgsestraat worden verwijderd dan wel verlaagd, om het grensverkeer maximaal te spreiden en de ontstane verkeersdruk op De Horst te verlagen.
- **Voorkeur voor rotondes boven kruispunten**
Het CDA ziet bij voorkeur een rotonde bij de kruising Van Randwijckweg/Oude Kleefsebaan en de ontsluiting van Dekkerswald. Dit zou de doorstroming van het verkeer zeer ten goede komen.
- **Geen reactivering van de spoorlijn door Groesbeek.**
Het CDA blijft tegen reactivering van de spoorlijn door Groesbeek. De nadelen voor leefbaarheid en bereikbaarheid wegen niet op tegen de beperkte meerwaarde. De miljoeneninvestering die ermee gemoeid zou zijn zou beter ingezet kunnen worden voor uitbreiding van de busverbindingen en verbreding (aan Nederlandse zijde) van de Europa-Radbahn, de fietsverbinding langs het oude spoortracé tussen Kleve en Nijmegen. Daar hebben veel meer van onze inwoners baat bij.

Energie en duurzaamheid

Duurzaamheid betekent op een verantwoorde manier omgaan met de leefomgeving en sluit aan bij de grondbeginselen van het CDA. We willen onze gemeente op een goede manier doorgeven aan volgende generaties. Met name de energievoorziening vormt daarbij een grote uitdaging. Dat begint met minder energie verbruiken, maar een transitie naar duurzame en hernieuwbare vormen van energie is noodzakelijk. De oplossingen daarvoor kunnen deels binnen de gemeentegrenzen worden gevonden.

Daarom wil het CDA:

- **Verduurzamen van woningen en bedrijven**
We zetten ons in om de verduurzaming van bestaande woningen en bedrijven te stimuleren door actieve advisering over bestaande subsidieregelingen. Zonnepanelen op daken hebben voor zowel particulieren als bedrijven nog altijd een relatief korte terugverdientijd en zijn daarmee een voor de hand liggende optie voor verduurzaming.
- **Duurzame nieuwbouw**
Bij nieuwbouw geldt dat de landelijke eisen volstaan voor het CDA. Meer eisen vertragen de ontwikkelingen. Waar mogelijk, staan we positief tegenover circulair en biobased bouwen.
- **Geen zonneparken**
Zonneparken zijn een grotendeels achterhaald energieconcept. Zowel de landelijke als de provinciale overheid zijn inmiddels tegen het realiseren van zonnenvelden op landbouwgrond. Het CDA Berg en Dal was dat al eerder; we zijn zuinig op ons landschap en onze hoogwaardige en kostbare landbouwgrond is voor dit doel niet langer beschikbaar. Er zijn nog genoeg mogelijkheden om zonne-energie op te wekken in de bebouwde omgeving.
- **Geen grote windmolens**
Het CDA is tegen het plaatsen van grote windmolens. Deze tasten het landschap in ernstige mate aan. Dat wordt ook erkend in de RES (Regionale Energiestrategie), waar het ook steeds duidelijker wordt dat het grondgebied van de gemeente Berg en Dal minder geschikt is voor de grootschalige opwekking van windenergie. We zien wel kansen voor erfmolens waarmee (agrarische) bedrijven kunnen voorzien in hun eigen energiebehoefte. We blijven tegen de komst van windmolens in het Reichswald.
- **Onderzoek naar nieuwe energievoorzieningen**
We willen onderzoeken wat passende manieren zijn om de energievoorzieningen in onze gemeente vorm te geven. Zo zijn we voorstander van de oprichting van een lokaal en duurzaam energiebedrijf waar inwoners zelf direct van profiteren, zoals de

[Terug naar inhoudsopgave](#)

waterkrachtpilot in Millingen en monomestvergisting bij agrariërs. Daarnaast willen we de mogelijkheden en risico's van warmtenetten onderzoeken, zoals de toepassing van aardwarmte als toekomstige energiebronnen.

Cultuurlandschap

De gemeente Berg en Dal ligt in een van de mooiste omgevingen van ons land. De polder, de stuwwal, de heuvels en de bossen mogen we met recht een uniek landschap noemen. Daarnaast liggen er binnen de gemeentegrens tal van historische monumenten en ander cultureel en religieus erfgoed. Dat is niet alleen aantrekkelijk voor onze inwoners, maar biedt ook kansen voor bijvoorbeeld het toerisme. Van belang is het dan wel om al dat moois te beschermen. In de visie van het CDA kan ons natuurlijk-, historisch- en cultureel erfgoed het best beschermd worden door instandhouding van de maatschappelijke functie of – als dit niet mogelijk is – door het zoeken van een nieuwe bestemming.

Daarom wil het CDA:

- **Boeren als beheerders van het landschap.**
Agrariërs zijn belangrijke beheerders van het buitengebied die ons landschap versterken door onder andere aanleg en beheer. We werken als CDA aan een duurzame, toekomstbestendige agrarische sector die in verbinding staat met inwoners en de bredere samenleving.
- **Voorzieningen treffen voor de historische monumenten**
Het CDA hecht veel waarde aan kenmerkende historische gebouwen zoals de Zuidmolen en lokale traditionele initiatieven, waarvan de kerststal in het dorp Berg en Dal en de door vrijwilligers gebouwde Klokkenstoel in Beek mooie voorbeelden zijn. Deze kracht van de samenleving steunt het CDA van harte.
- **Kerkgebouwen als hart voor onze dorpen**
Kerkgebouwen die niet meer in gebruik zijn, staan zowel figuratief als letterlijk in het hart van onze dorpen. Het CDA wil samen met onze inwoners kijken naar een nieuwe invulling voor deze veelal gezichtsbepalende bouwwerken, waarbij een maatschappelijke functie de voorkeur heeft boven (puur) commerciële doeleinden. Het Bruuks Huus is een mooi voorbeeld hiervan.

3. Voor elkaar

Zorg

Het CDA wil de zorg in Berg en Dal beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar houden. Daarom streven we naar een samenleving waarin we verantwoordelijkheid dragen voor het eigen welzijn en gezondheid. Het fundament van een gezonde maatschappij ligt in de samenwerking tussen overheid, gemeenschap, zorgverleners en families. Mantelzorg en gemeenschapszorg spelen hierin een belangrijke rol. Wij pleiten voor een zorgsysteem dat vertrouwen stelt in zowel de zorgverlener als de zorgontvanger, waarbij de bureaucratie wordt verminderd, zodat de zorg meer gericht is op mensen dan op formaliteiten. We spreken mensen aan op hun eigen verantwoordelijkheid voor hun gezondheid, en die van de mensen in hun omgeving. De overheid is kaderstellend; zij biedt ruimte aan eigen initiatief en sluit aan waar de gemeenschap of het individu het zelf niet (meer) kan.

Daarom wil het CDA:

- **Zorgen voor elkaar makkelijker maken**
We ondersteunen mantelzorgers door hun cruciale rol in ons zorgsysteem te faciliteren door vanuit de gemeente gerichte aandacht en ondersteuning te bieden. Ook zijn we voor de inzet van zorgcirkels. We blijven ons inzetten om een dementievriendelijke gemeente te zijn en helpen een handje mee bij initiatieven die de sociale cohesie en 'meedoen' (jong en oud, man en vrouw, vanuit alle mensbeelden) stimuleren.
- **Combineren van ouderenzorg en wonen**
Met het oog op de vergrijzing willen we een goed zorgbeleid voor ouderen opzetten in combinatie met wonen. Er moet per kern een goed beeld zijn van de behoefte aan passende seniorenwoningen met ook een gemeenschappelijke tuin of ruimte, waardoor het aantrekkelijk wordt om door te stromen.
- **Voldoende ondersteuning om goed voor jezelf te zorgen**
We zorgen voor voldoende beweegprogramma's, ouderengym, valpreventie, bewustwordingscampagnes op het gebied van mentale gezondheid, drugs, roken, alcohol en seksueel overdraagbare aandoeningen en het stimuleren van gezonde voeding.
- **Bouwen aan een gezonde leefomgeving**
We zorgen voor een groene omgeving met schone lucht, schoon water en voldoende buitenspeelplekken, recreatie en sportmogelijkheden in onze gemeente.
- **Passende zorg voor wie dat nodig heeft**

Terug naar inhoudsopgave

We bieden passende zorg en ondersteuning aan kwetsbare mensen die dat nodig hebben. Daarbij hoort toegankelijke en beschikbare jeugdzorg, daginvulling (voor ouderen met dementie en gehandicapten), voldoende respijtzorg, hospicezorg en een beschikbare en toegankelijke medische en verpleegkundige zorg (fysiotherapeuten, tandartsen, ziekenhuis, voldoende huisartsen, wijkzorg, GGZ). Bij een aanvraag voor WMO staat de mens met diens zorgvraag centraal.

- **Sociale ondersteuning voor gezinnen**
We bieden sociale ondersteuning door te investeren in Jeugdzorg, GGZ en sociale huisvesting om eenzaamheid en mentale problematiek aan te pakken. Kinderen en jongeren die dat nodig hebben mogen rekenen op ondersteuning van de gemeente. Indien mogelijk in groepsverband en kerngericht.
- **Eenzaamheid bestrijden**
Vooral jongeren en ouderen ervaren nog steeds veel eenzaamheid. Een gemeente dient daarom met een gerichte aanpak te komen om het welzijn van deze groepen te verbeteren. Bijvoorbeeld door meer bankjes te plaatsen om wandelen en ontmoeting te stimuleren in de vorm van maatjesprojecten.
- **De zorg betaalbaar houden**
De gemeente geeft maar liefst 20% meer uit aan zorg dan vergelijkbare gemeenten. Op termijn zal dit niet houdbaar zijn. We pakken meer regie op de uitvoering en leren van goede voorbeelden elders. Ook maken we in regionaal verband een plan om zorgfraude te voorkomen en aan te pakken, omdat er te veel zorgbudget verdwijnt in de zakken van malafide zorgverleners en mensen die misbruik maken van kostbare voorzieningen. Ook zorgen we ervoor dat de budgetten toekomen aan voorzieningen en niet aan onnodige bureaucratie. We willen een snelle en onafhankelijke indicatie bij de WMO. Ook stimuleren we het hergebruik van hulpmiddelen.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

Jeugd

Kinderen en jongeren moeten veilig en gezond kunnen opgroeien in onze gemeente. Dat doen ze primair in het eigen gezin en hun leefomgeving. We investeren daarom in sterke gemeenschappen en bloeiende verenigingen.

De meeste kinderen en jongeren vinden zelf prima hun weg in het leven, maar soms hebben gezinnen extra ondersteuning nodig, of het nou gaat om zorg of in financiële zin. Oudere kinderen hebben vaak behoefte aan een eigen plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten. Daarnaast is het belangrijk om onze jongeren een goede uitgangspositie te geven op de arbeids- en woningmarkt.

Daarom wil het CDA:

- **Een jongerenontmoetingsplek in iedere kern.**
In elke kern willen we een jongerenontmoetingsplek die aansluit bij de wensen van deze tijd. Dit bevordert de ontmoeting en het welzijn van onze jongeren. Realisatie gebeurt zoveel mogelijk in samenspraak met de jongeren zelf, maar moet wel passen binnen het jongeren- en welzijnsbeleid.
- **Gelijke kansen**
We investeren in gelijke kansen door ondersteuning van inclusief onderwijs en extra ondersteuning voor kinderen die leven in gezinnen onder de armoedegrens. We ondersteunen daarnaast bedrijven die jongeren ervaring laten opdoen en inclusieve werkplekken in het kader van de banenafpraak aanbieden.
- **De gemeenschap versterken**
Een goed sociaal vangnet voorkomt een grotere zorgvraag, het CDA wil mensen samenbrengen. De gemeente faciliteert en stimuleert activiteiten die onze inwoners met elkaar verbinden. Denk aan buurt- en dorpshuizen, verenigingen en scholen, het mogelijk maken kermissen en andere dorpsfestiviteiten, maar ook door een evenwichtige samenstelling van nieuwbouwplannen met innovatieve woonvormen zoals het zorgzame buurtconcept.
- **Van straat naar club, van alleen naar samen**
Voetbal, tennis, muziek en andersoortige verenigingen vervullen al een essentiële rol in de samenleving, daar leert onze jeugd samen te spelen en samen te werken. In de komende periode gaan we een pilot opzetten om jeugd die het nodig heeft, positief te verleiden om in verenigingsverband actief te worden.
- **Een veilig thuis**
We zetten in op een stevige aanpak van huiselijk geweld, kindermishandeling en discriminatie. Met laagdrempelige meldpunten voor slachtoffers, samenwerking met het onderwijs, vroegsignalering van thuissituaties versterken wij de veiligheid.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

Veiligheid

Veiligheid staat centraal in onze aanpak. We bestrijden ondermijnende criminaliteit met een integrale samenwerking tussen politie, justitie en ketenpartners, onder regie van de burgemeester. Daarnaast zetten we in op zichtbare wijkagenten, handhaving van het drugsverbod en nul-tolerantie voor agressie tegen hulpverleners. Gemeente en inwoners bereiden zich daarnaast beter voor op noodsituaties. Samen bouwen we aan een sterke, veilige en weerbare samenleving.

Daarom wil het CDA:

- **Ondermijnende criminaliteit tegengaan**
Als landelijk gelegen grensgemeente lopen we extra risico als het gaat om ondermijning. We willen daarom dat er sterk op veiligheid en preventie wordt ingezet. Dit pakken we integraal aan met een samenwerking tussen politie, justitie en andere ketenpartners, onder regie van de burgemeester. Ook zetten we de mogelijkheden van de Wet Bibob in om georganiseerde criminaliteit te voorkomen en bonafide ondernemers te beschermen tegen oneerlijke concurrentie.
- **Meer bewustwording van onze snelheid**
We bewerkstelligen meer bewustwording van de snelheidslimieten op wegen in onze gemeente waar dat nodig is. Bijvoorbeeld door meer snelheidsindicatoren te plaatsen. Hiermee vergroten we de veiligheid voor elkaar.
- **Meer zichtbaarheid in de wijk**
Onze wijkagenten dienen zichtbaar en benaderbaar te zijn voor onze inwoners en jongeren in de wijken. De politie faciliteren we daarom met een beter uitgeruste ruimte in het gemeentehuis. Bij voorkeur zetten we de politie in onze dorpskernen en woonwijken in om criminaliteit en overlast aan te pakken. Onze boa's zetten we in voor kleinere leefbaarheidsproblemen.
- **Geen drugs in de openbare ruimte**
Drugsgebruik leidt tot overlast. Ter preventie informeren we onze jongeren al vroeg over de gevolgen van verdovende middelen, we maken hierbij gebruik van ervaringsdeskundigen. We handhaven het gebruiksverbod van harddrugs in de openbare ruimte en hanteren een integrale aanpak van het middelengebruik, waarmee we inzicht krijgen in het drugsgebruik en om kwetsbare doelgroepen in beeld te brengen. In de gemeente is ook geen ruimte voor coffeeshops.
- **Goede voorbereiding op noodsituaties**
We maken inwoners en ondernemers weerbaarder door ons voor te bereiden op het uitvallen van voorzieningen en andere bedreigingen van de lokale samenleving. Een samenleving kan met een goede

[Terug naar inhoudsopgave](#)

voorbereiding de weerbaarheid vergroten. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en inwoners. We ondersteunen de bewustwordingscampagne van de overheid om inwoners alert te maken op het in huis hebben van een noodpakket (www.denkvooruit.nl).

- **Bestrijden agressie tegen hulpverleners**
Op geen enkele wijze accepteren we intimidaties, bedreigingen en geweld tegen hulpverleners en ambtsdragers. Daders worden strafrechtelijk en zo mogelijk civielrechtelijk vervolgd. De gemeente verhaalt alle bijkomende kosten op de daders.

4. Financiën

Verantwoordelijk financieel beleid

Het CDA staat voor een verantwoordelijk financieel beleid. Geld van onze inwoners kunnen we maar één keer uitgeven. Dat moet doelmatig gebeuren. Berg en Dal wil een financieel gezonde gemeente blijven, ook als de inkomsten vanuit de rijksoverheid de komende jaren minder zullen zijn. Daar moeten we ons op voorbereiden, terwijl we tegelijkertijd moeten blijven investeren in ruimte om te wonen, in onze voorzieningen en om te ondernemen, want daarmee zorgen we voor een gezonde basis voor de toekomst, zodat we ook dan een solide beleid kunnen voeren.

Evenwichtige belastingen en heffingen

Het CDA in Berg en Dal staat al jaren voor zo laag mogelijke belastingen en heffingen. Dat helpt enerzijds de koopkracht van inwoners, terwijl het de gemeente anderzijds kritisch maakt op de uitgaven die het doet. Het CDA kiest ervoor dat lokale heffingen en belastingen eerlijk worden verdeeld en besteed moet worden aan de doelen waarvoor ze worden geheven. De afvalstoffenheffing is er voor de afvalverwerking en niets anders. Ook vindt het CDA dat er een duidelijke relatie moet bestaan tussen de hoogte van leges voor bijvoorbeeld vergunningen en de kosten die door de gemeente worden gemaakt. Toeristen en arbeidsmigranten maken gebruik van voorzieningen van de gemeente, denk aan zorg, wegen en andere openbare faciliteiten. Daarom heffen we verblijfsbelasting voor het houden van recreatief nachtverblijf (toeristenbelasting), maar ook voor het houden van nachtverblijf voor huisvesting van arbeidsmigranten en anderen die niet in de Basisregistratie Personen (BRP) zijn ingeschreven.

Ontwikkeling OZB

Het CDA wil de onroerende zaakbelasting dus zo laag mogelijk houden. Het raakt inwoners immers direct in de portemonnee. Daarom zijn we voor een inflatieslot; de OZB stijgt de komende periode in principe niet meer dan de inflatie. Als er tekorten ontstaan of grote investeringen nodig zijn, wordt eerst gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden. Daarnaast willen we dat een verhoging van de OZB boven het niveau van de inflatie gepaard gaat met een evenredige taakstellende bezuinigingsopgave voor de gemeente.

Kritisch op medebewindstaken

De afgelopen jaren zijn veel taken zoals WMO en Jeugdzorg van de rijksoverheid overgedragen aan gemeenten. Wij ontvangen daarvoor echter te weinig financiële middelen om deze taken goed uit te voeren. Daar komt bij dat de lokale beleidsvrijheid om samen met inwoners dit beleid vorm te geven zeer beperkt is. Daarom zal de rijksoverheid duidelijkheid moeten geven en fors meer moeten investeren in de lokale overheid in de komende jaren.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

Daarom wil het CDA dat:

- **Alleen noodzakelijke aanpassingen gemeentehuis**
Het huidige college wil het gemeentehuis ingrijpend verbouwen. Voor zover een verbouwing noodzakelijk is, bijvoorbeeld vanwege arbotechnische redenen, dient de aanpassing van het gemeentehuis sober en doelmatig te worden uitgevoerd.
- **Zo laag mogelijke lokale lasten**
Wij houden de lasten voor inwoners zo laag mogelijk. Mocht de gemeente geld tekortkomen, dan willen we dat eerst gekeken wordt waar de gemeente zelf kan bezuinigen.
- **Inflatieslot OZB**
De OZB stijgt de komende periode niet meer dan de inflatie. Verhogingen boven het inflatieniveau kunnen alleen wanneer deze gepaard gaan met evenredige bezuinigingen op de gemeentelijke begroting.
- **Gematigde stijging toeristenbelasting**
Toeristen maken gebruik van de faciliteiten in onze gemeente. Dat we van hen een bijdrage vragen is daarom logisch. Als toeristische gemeente met veel werkgelegenheid in die sector moeten we ons echter niet uit de markt prijzen. Als uitgangspunt geldt dat de toeristenbelasting niet hoger mag zijn dan het gemiddelde in de provincie Gelderland. De toeristenbelasting is algemeen dekkingsmiddel, maar een betekenisvol deel moet terugvloeien naar investeringen in de versterking van het toeristische aanbod.
- **Geen taken zonder knaken**
We willen voldoende middelen voor taken die we voor de rijksoverheid uitvoeren. Dat geldt voor medebewindstaken als de WMO en de Jeugdzorg, maar bijvoorbeeld ook voor de (bestaande) opvang van asielzoekers. De rijksoverheid moet de gemeente meer speelruimte geven om de uitvoering van deze taken vorm te geven. We zullen dit voortdurend onder de aandacht brengen van het landelijke CDA en de CDA-bewindspersonen in het (te verwachten) nieuwe kabinet. Voor nieuwe taken die de rijksoverheid aan gemeenten wil overdragen geldt als uitgangspunt: geen taken zonder knaken.
- **Uitleggen wat wel en niet kan**
We communiceren als betrouwbare overheid helder over keuzes en beleid, over wat kan en wat niet kan. Dat doen we in begrijpelijke taal. In het kader van participatietrajecten wordt het managen van verwachtingen van inwoners steeds belangrijker.

[Terug naar inhoudsopgave](#)

- **Verlagen van de regeldruk**
We verlagen daar waar mogelijk de regeldruk voor simpele vergunningen en aanvragen voor maatschappelijke initiatieven. Door uit te gaan van vertrouwen kunnen we regels marginaal toetsen en kijken we achteraf hoe het gelopen is. Maar wie misbruik maakt van de geboden mogelijkheden ervaart daarvan de consequenties.